

فوائد

تفسیر

آلودگی اولویشی

ایلاب عوام الناسدن بولغان اکثر اخوان دینیار ننگ
 بیور طهر ننگ ثلینه مذکور اولغان تفسیر لار دن نقل ایلاب
 دوم دین قرداش لری قراب فایده الانب خیر بلان یاد ایلاب سبب
 اوماق اومید دور وهم التماس قیلامن علماء عصر ومن کور دوکده وهم مین بعد بولغان
 کور دوکده علما مقاملرینه مطلع بولسه لار قلت علمین کا حمل ایلاب اکمل علم لری بلان
 صحیح قلیماقار ون تاکه صدقه جاریه لری بدان اولماغیده لاری به بولماغی معلوم اهل فضلا دور
 وبالله التوفیق وهم تفسیر جمال الدین ننگ باشقه تفسیر لار کاه تعلق بولغان برچه فایده لرون
 بعضی سن اچینه واوز و نراق بولغانن حاشیه سینیه یازوب (ف) حرفی ایلان اشارت ایلاب دوم
 حاشیه سینیه بولغان فایده لری اخیرینه (جمف) حرف لری تفسیر جمال و تفسیر فتح الرحمن غه
 اشارت دور (وهم ایکی خط آراسیده یعنی دیب مطالعه سی آسان اولماق غه زیاده قلغان دور
 و بو تفسیر ننگ اسمن مسمی سینیه موافق بولماغیدن تفسیر فوائد دیب تسمیه قلدوم وهم
 حاشیه ده مد لفظی تفسیر مد ارککه (ز) حرفی زیاده الاثار غه اشارت دور

تم

سورة فاتحة آیتلاری بالاتفاق جدیدور نازل اولماق مکه ده دور بعضیلار مدینه ده دیدیلار
 اصح قال مکه ده وهم مدینه ده نازل اولماقیدور نماز فرض اولدوقده مکه ده نازل اولدی قبله
 لایلان دوکده مدینه ده نازل اولدی حدیثده وارد اولماقیدن ام القرآن دیب تسمیه
 ولدی وهم واقیه وکافیه سورهمی دیب تسمیه ایدولدی وهم سورة الکنز دیب تسمیه
 ولدی رسول علیه السلام فاتحه الکتاب کنز من کنوز العرش دیمکی اوچون یعنی فاتحه
 عرش جزینه لریدن اولان جزینه دور وهم شفا و شافیه سورهمی دیب تسمیه
 ایدولدی رسول علیه السلام فاتحه الکتاب شفا من کل داء دیمکی اوچون وبو بسم الله حنفيه
 و تنويع حنفيه قاشیده فاتحه سورهمی دین وهم هج بر سورهم دن جز اولان آیت ایمس دور شول
 ده هج بر نماز ده جهرا ایتولمیدور حنفيه قاشیده امام شافیه قاشیده فاتحه دن وهم هر سورهم دن
 بر ایتدور شول وجهدین شافیه قاشیده جهرا ایتوله دور بسم الله داغی باحنه و فقه متعلق
 اوت بسم الله اقرعوا یعنی الله اسمی ایله اوقوغز دیمکدور رحمن خاص دور تسمیه ده آننگ
 اوچون رحمن صفتی ایله الله دن غیری صفت لایمس عالم دور معنی ده هر شیکه
 رحمتی واسع اولان ذاتی صفت لانه دور رحیم رحمن ننگ عکس ایله دور

(اعوذ بالله من الشيطان
الرجيم) بلكل علماتك
كوب قاشنده وقر آنغه كزو
شون اول استعاده بعنى
اعوذ بالله من ايتك مستعبد
ور وبعض علما قاشنده
واجبدور تفسير قرطبيده
كيتوردكم دركلمه او قودن
اول اعوذ ايتك بالغز رسول
عليه السلامه فرض ايدى
وباشقه لى سنت طريقى
بلان آكا اويوب ايتله لى
ايدى كيرك چوك بولاسن
نمازده از قوغانده يشرون
ايتسن ونماز نيك خشيده
ارچ وجه ياردير قرآن
ايتيدان آبروم بولانغيته
قاراب يشرون از قولر
ديديلار وبعضى قرآن
نك علامتى بولانغيته
قاراب چقروپ او قومق
ارتق ديديلار وبعضيلار
آبر ديلاز بالغز بولاسه
يشرون ايتك ارتقدور
اكر ايشو چيلار آلدونك
بولاسه چقروپ ايتكى
ارتقدور ديديلار افطيده
اختلاف بولوب درست
سوز اعوذ بالله الح عبارتيد
ور حضرت ابى هريره
رضى الله عنهن روايت
ايدولدى رسول عليه
السلام كعبه رضى
ص ٢٠٠ ص ٢٠١ ص ٢٠٢
نك

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد تعظيم وجهله كوركام اولان وصف ايله صفتلامق
(الله) الله غه واجبدور ياكه ثابتدور (رب العالمين)
بارچه عالم نك مالكيدور (الرحمن الرحيم) مغزالرى
ذكر ايدولدى (مالك يوم الدين) چرا كوفى نك
مالكى بعنى حاكمى وقاضيسى در (اياك نعبد واياك نستعين)
سكاغنه عبادت قيلامز وسند انكنه بارچه اشته ياردم استاييمز
(اهدنا الصراط المستقيم) ثابت قيل بر لار ندر و شان اولان
بول اورازينه بعنى حق بول اولان اسلام دينى اورازينه
(صراط الذين انعمت عليهم) شونداين آدملىرنك
بوليمه انعام قلدىك اول من لاركا آلاز مؤمنلر وانبيالردور
عليهم السلام (غير المغضوب عليهم) اول انعام قيلنش منلار
قهر و غضب قيلنش منلار كباشقه (ولا الضالين) اول انعام
قيلنش منلار آرغان منلر كاده باشقه غضب قيلنش لى يهود ياردر
ضال اولانلار نصارالاردر (آمين) قبول قيل بلك كرك
آمين قرآندين ايمسدور

فاتحه الكتاب دور ودهی
ابتدی کم تحقیق بکا ویر
لن سبع الثاني وقرآن
عظیم الشأن اولده
اسباب نزولنده کتوردیک
رسول علیه السلام رسوا
بولودن اول قیام صحراغه
چقاردی مبارک قولاغیده
بر طاوش کیلر ایدیکم
بامحمد دیب حضرت
آنی ایشتب قاجار ایدی
بوخالدن ورقه بن نوفل
کابل دوری رره حضرت
سویلدی قیام شول طاوش
ایشتولسه قاچمی طور تاکه
ایشت سن نه سویلر بر
حضرت بر وقت صحراغه
چقدی ینه اول طاوش
قولاغیده کایکم بامحمد
حضرت ابتدی لیلیک
دیپ اول طاوشین
صونک طاوش ایاسی
سویلدی اشهدان لا اله الا
الله واشهدان محمد رسول
الله ویدی قل الحمد لله
رب العالمین الحج بور وایت
اوزره اول ایکن سوره
بودور وبو حضرت عمر
ننک سوز بدور رضی الله

بسم الله الرحمن الرحيم
(الم) مفسرینلارننک کوبراکی قاشنک مشابهاتدن اولب
الله اعلم براده دیکانلار (ذلک الکتاب) اوشبو کتاب یعنی
قرآن منزل کتاب کاملدور (لاریب فیه) هیچ شبهه یوقدور
اول کتاب (هدی للمتقین) حق یولنی کورسانک وچیدور
متقیلرکا (یعنی بوز وقلقدین ساقلانغو چیلرغه) (الذین)
متقین لار شونداین آمار دور (یؤمنون) ایمان کیلرورلار
(بالغیب) آلار دن غایب بواغان نرسه لارکه کورمایچه رسول
علیه السلام ننک غیر بر مملکی ایلان بعث ونشور و حساب
امرار ینه و بولاردن باشقه اولان هم رسول علیه السلام خیر برکان
امرلارکا (ویقیمون الصلوة) وهم ادا قیلرلار نماز لارون (وما
زر قناهم ینفقون) وشوندای نرسه لاری بر دویکین آلارغه
تصدق قیلرلار یعنی نفقه لاندورورلار (والذین یؤمنون)
وهم شول آداملار دور اول متقیلر ایمان کیلرورلار (بما انزل
الیک وما انزل من قبلك) سنکا ایندرولکان کتابغه یعنی
جیم قرآنغه وهم شونداین کتابلارغه سندن الک اولغان

پیغمبر لار کہ ایندر ولدی (وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿۲۰﴾) آخرت کونیکه آلاشیک قیلغوچیلر ایسیدور (أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ) آلاز هدایتده دور یعنی حق یولنی طابقوچیلر دور اوزلاری ننگریلر بدان (وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿۲۱﴾) وآنلار دور طلب قلغان نرسه لر بنده ظفر تابغوچیلر قاچقان نرسه لر بدان قوتو لغوچیلر ﴿۲۲﴾

(ان الذين كفروا) تحقیق شوندا این آدملر کافر بولدیلار یعنی حقنی ستر ایلاب انکار قلدیلار (سواء علیهم) اندر تیمم لم تندرهم لایومؤمنون ﴿۲۳﴾ برابر دور آلاز اوزارینه سننگ الله تعالی عذابیدن قورقماقلغونک کناهلر دن طیق برلان یا که قورقماسلوغنک ایمان کیلنر مس آلاز (ختم الله علی قلوبهم وعلی سمعهم) مهر قلدی الله تعالی آلارننگ قلیلرینه وایشتمک لرینه خیر اولغاننی فیللا مسلرده وایشتمسلرده (وعلی ابصارهم غشاوة) آلارننگ

ل صفة
لناس
رک

کورلری اوزارنده پرده بولغوچیلر حقیق کورمسار (ولهم عذاب عظیم ﴿۲۴﴾) آلازغه دور الوغ عذاب (ومن الناس من يقول آمنا بالله وباليوم الآخر وما هم بمؤمنين ﴿۲۵﴾) آدمیلر دن بولغوچیلر شوندا ی آدملار که ایترلار ایمان کیلنر دوک بر الله غه و آخرغی کونکه دیب وایسیدور آلاز مؤمنلر حضرت مجاهد ایدی دورت آیت سوره ننگ اولیدن مؤمنلر ﴿۲۶﴾

وابکی آیت کافر لار ذکر یه اون اوچ آیت منافقلار ذکر یه دور دیب بو آیت نفی قیلادور کرامیه ننگ ایمان اقرار باللساندور باشقه ایسیدور دیکان سوزون آننگ اوچون الله تعالی نفی قیلدی لسانلری ایله ایستب قلیلری ایله تصدیق قلماغان منافقلر دن ایمان اسمن واهل سنت والجماعت سوزون قوتلیدور ایمان لسان ایله اقرار ایلاب قلب برله تصدیق قیلقدور دیکانلارون (يُحَادِّثُونَ اللَّهَ) الله فی آلدیلار اول منافقلر اوزلری ننگریملری (وَالَّذِينَ آمَنُوا)

وایمان کیلنر کان آدملری آلدیلار ایماننی اظهار ایلاب کفری کینر لایب (وَمَا يُخَادِّعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿۲۷﴾) و تحقیق آلداملار اول منافقلر هکر اوزلارون آلدیلار یعنی قلیلر آلاز مخادعین لارننگ معامله سینه اوخشاغان معامله فی مکر اوزلارینه قیله لار آننگ اوچون اول اشاری ننگ ضرری اوزلرینه توتاشادور آلد اولاری ننگ ضرری

اوزلرینه قایتده دور و آلد اولاری ننگ ضرری اوزلرینه قایتون سئلار آلاز (فی قلوبهم مرض) آلارننگ قلیلر یه مرزدور یعنی شک یانفاق دور (فَرَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا) بس آرتدور دی الله تعالی آلازغه مرضی (ولهم عذاب الیم) و آلازغه دور رنجتکوچی عذاب (بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿۲۸﴾) بالغان ایبتکلری ایلان آمنابالله وباليوم الآخر دیب (وَإِذْ أَقْبَلُ لَهُمْ) هر وقت ابتولسه آلازغه (لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ) بوز وقلق قلیلر برده فتنه لر قویطار مق برله دیب منافقلر ننگ

فسادی کنازغه میل ایلاب مسلمانلارغه عنادلق قلیق بلاندور (قَالُوا إِنَّمَا هُمْ مَصْنُوعُونَ ﴿۲۹﴾) آلاز بودور کم برلار مؤمنلر برله کافرلار آراسیده تور وکلک قیلغوچیلر دیب

و حرف النفی والاستنهام
اذا دخل علی الی فی افاد
تحقیقا (مدارک) (م ف)
بو آیت ننگ ایندور امکی
ننگ سببی عبدالله بن ابی
منافق خلقی بلان برکون
اصحاب کراملار ننگ بر
جماعتینه یولوقب کیری
قایتب جماعتینه ایتدیکم
قرانکلار بو احقارنی
سردن چوک قایطاردور من
دیب حضرت ابی بکر رضی
الله عنه ننگ مبارک قولن
توتب مرجبا ای حضرت
صدیق ای بنی تیمنک
سروری و اسلام ننگ پیروی
وغارده رسول علیه السلام
بولد اشی موندین صونک
حضرت عمر کا یولوقب مبارک
قولن توتب مرجبا ای بنی
عدی ننگ سیدی تنک لری
ننگ دیننده قوت ایسی
دیب موندین صونک
حضرت نذ ان رضی الله
عنه کا یولوقب مبارک قولن
توتب ایتدی مرجبا ای
حضرت رسول ننگ کیدوی
ویغیردن باشقه بنی هاشم
ننگ ارفع دیب بوسور
لرنی ایتکندن صونک
آبر ولد یلار عبدالله بن
ابی بولد اشلرینه دایتدی
کور دینک چوک اشلادم سن
هم آنلرنی کور کاندده او شوبو
رو شپه قیلنک دیب اصحاب
کرام حضرت رسول علیه
السلام غه بلروب عبدالله ننگ
قلدی معامله سن سولار

(الآنهم هم المفسدون ولكن لا يشعرون) (۱۷) اگاه بولوغز تحقیق آنلار بوز وقلق قلعو چیلر دور
ولكن آنلار اگاه اولیلر و بلیلر بوز وقلقلارون (و اذ اقل اهم امنوا كما امن الناس قالوا انوهم
كما امن السفهاء) و هر وقت ایتولسه آلا رغه نصیعت قیلب ایمان کیلتر وکن نیتک ایمان کیلتر دیلار
اسانیتن کامل اولغانلار دیب انکلر قیلب ایتدیلار ای ایمان کیلتر بکمو ابرلار آخه تلار ایمان کیلتر کان
او حشاشلی (الآنهم هم السفهاء ولكن لا يعلمون) (۱۸) اگاه بول تحقیق آلا ردور آحقار وکن
بلماسلر آلا آحقلق لارون (و اذ لقوا الذين امنوا قالوا امنا) هر وقتیکه بولغسلار آلا ر
ایمان کیلتر کان لرا کای ایتدیلار ایمان کیلتر دوک برلار دیب (و اذ اخلوا الى شياطينهم) و اگر
تنها بولسه لار اوزلری ننگ شیطانلری برله یعنی رئیس لری ابله شیطانلری قارشولق
قلوده شیطانلار غه او حشاعان رئیس لردور آلا ر یهودیلار دور (قالوا انا معكم) ایتدیلار
هر وقت برلار سرننگ بلانمز یعنی برلار سز کا یولداش و موافقلر من دینکرده (انما نحن
مستترون) بودور کم برلار مسخره قیلغو چیلر من (الله يستهزؤ بهم) الله مسخره قیلور آلارنی
یعنی جزالندورور آلارنی استهزالی اوزارینه استهزاعه جزانی استهزا دیب تسمیه قیلدی
مشا کله اوچوندور (و یمدهم فی طغيانهم یعمهون) مهلت برور آلا رغه آزماقلق لاروندده
آلا ر باش طارطب متردد یعنی خیران بولغانلاری خالده (اولئك الذين اشترو الضلالة
بالبهية) اول جماعت آن داین کشیلار دور صائب آلدیلار یعنی آلسطر دیلار آزعقلقنی
هدایت برله یعنی هدایت اورنینه آزعقلقنی اختیار قیلدیلار (فبار بحت) بس فاین قلمدی
(لحارجه) آلار ننگ صاقلولاری (وما كانوا مهتدين) و بولمیدی آلار هدایت تابعوچی لاردن
یعنی ضلالت سیر (مثلهم) آلار ننگ او حشاش (کمئل الذی استوقد نار) شون داین
آدملار او حشاشیدور یاندور دیلار (یعنی بولنی کورمک اوچون) اوطنی (فلما اضاءت)
بس چانکم روش قلدی اول اوت (ما حوله) تیره سنده بولغان نرسه لرنی (ذهب الله بنورهم)
آلندی الله تعالی اول جماعت ننگ نورون (وترکهم) طاشلیدی آلارنی (فی ظلمات لا یبصرون)
قرانغولقد هب نسه کورمسیر آلار (صم) آلار صانکلر اولار دور (بکم) تلسر لار دور (عمی)
وصور لار دور چه بو حواسلری بولسه ده حقنی طاماد وقلریدان یوق حکمت دور
(۱۹) (او کصیب) یا که آلار ننگ او حشاشی قاتیغ لقی بلان قورقچلی قویولغان یغور کورکدر
(من السماء) کورکدن (فیه) بولغو چیلر دور اول یغورده (ظلمات) قات قات قرانغولق
(وزعموا سرق) و کورک گولدور اوی و بالقرامق (یجعلن اصابعهم فی اذانهم) طوغه لر
اول یغورنی کور کان آدملار بارماقلارون اوزلر ننگ قولقلرینه (من الصواعق) کورک
اکورک امکی ننگ قاتیغ لغندن (حذر الموت) اولدن قورقو اوچون (والله) الله تعالی (محیط)

(۷) مثل نذک حاصل اولدورکم منفقار نفس قرانکغولغینه بایتمشیر قانکم دغلارنی ایشدورلار فی الجملة اویغانلار لیکن فایده بیرمس شول مسخرلار کؤک قرانغو کیچده بولوتده خیران قلارلار ویشن یشنه کان وقتلر بیرکی آدم بورور لار وینه طوقطارلار (۸) یعنی الله تعالی پیغمبردن علیه السلام سببی بلان اسلام دینن روشن قلدی وخلق اسلام دینینه هدایت طابیلار و منافقار شول وقتده صوقر وکورمس بولدیلار بر اذک کوزمه سه کوزی شم دن نه فایده بولاچقد صافی صوقر نوب بر یتاکی باردمی لان من است لبسته یدی یلار ادمدن نصیحت تنکلاب قبول قلسه ایدی و قانکم صانکراو بولسه و تلسن بولسه نچوک بول طابه منا فقلرنک عقل کورلری بوقدورکم بر نرسه بله لار ویر بول کورسانوچی کا قایته لرم آلارنک قوللا رون طوده والله تعالی کلامینه اشتالرمونک اوحشا بش ادملر دن امیدایتولن حقه قایتملری (جمال)

چولغانوچیدور (بالکافرین) کفرلارنی (حالارون بلوچیدور) (یکادالبوق) قیردورکم یشن بالطر امانی (یخطف ابصارهم) قایلار کورلری نذک نورون (کلاماً اضاءاً) هر وقت روشنلاسه (لهم) اول بالطر اوا آلاغه (مشوافیه) بورور آلار اولر و شانلده (واذا الظلم علیهم) وهر قانکم قرانکغولاق برسه آلاغه (قاموا) طوقطارلار واورنلارنده طورورلار (ولو شاء الله) اگر تلاسه الله (لذهب سمعهم) کیتارور ایشتمکلارونی (وابصارهم) وکورلارونی (ان الله) البته الله (علی کل شیء) هر نرسه اوزرینه (قدیر) کوچی یتکوچیدور (هی) (یا ایها الناس) ای آدملر (اعبدوا) عبادت قلوغز (ربکم الذی) شونداین ربوغز (خلقکم) یراندی سزنی (والذین من قبلکم) وسر دن اؤل بولغانلارنی یراندی (لعلکم تتقون) شایدکم سزلار اول عبادت سبیلی صافلانغوچیلر دن بولرسن (الذی) شونداین ریدور اول (جعل) قلدی (لکم الارض) سرنک اوچون یرنی (فرأشأ) توشمش توشک (یعنی یتاچق اورن قلدی (والسآء) وکوکنی (بناءً) بوغاری بولغن توبه قلدی (وانزل من السآء) وایندوردی کوکدن (ماءً) صوفی (فاخرج به) بس چغاردی اول صویلان (من الشرات) تورلی چیشلر دن (رزقاکم) سز کازق بواق اوچون (فلا تجعلوا لله بس قلماغز سن الله اوچون (اندا) شریک (یعنی شریک بواقنی اعتقاد قلماغز (وانتم تعلمون) و حالانکه سز بلاسن (یعنی الله تعالی یرانغوچی ورین قلاندور کوچی دیب (وان کنتم) اگر بولساغز سن (فی رب) شیک وشبهه ده (ما انزلنا) بر ایندورکن نرسه ده (علی عبدنا) قولمن محمد علیه السلامغه یعنی قرآنده (فاعتوبسورة) بس کیتور وکر بر سورهنی (من مثله) اول قرآن اوحشاشیدن (وادعوا) واوندا سن (شهداءکم) یاردچیلار وکرنی (من دون الله) الله دن باشقه بولغان شاهدلار وکرنی (یعنی الله دن باشقه آله طوطب تیامت کونیلر سزلار حقه مسز دیب کواهلر برورلار دیب کبان قلغانلار و غزنی (ان کنتم صادقین) اگر دعواغز ده طوغر بلقده بولساغز (فان لم تفعلوا) بس اگر قلماسغز (یعنی کیتوره آلماساغز (ولن تفعلوا) والیه کیتوره آلماسز سز عاجز بولرسن کیلر و دن (فاقول النار) بس صافلانوغز اوتدنکم (الئی) شونداین اوت اول (وقودها الناس) اول اوطننک یاندور اچق نرسه سی ادملر نذک کفرلار یدور (والحجارة) وکیریت طاشیدور یا که معبودلری بولغان پتار یدور (اعبدوا للکافرین) حاضر لانش بولدی اولات کفرلار اوچون (وبشر الذین آمنوا و عملوا الصالحات) سونچ خبر بیر اول کشیلر کا کم ایمان کیلر دیلار و اینکوا عمل قیلدیلار (ان لهم جنات تجری من تحتها الانهار) بلای دیب تحقیق آلاغه دور چنتلر

(٥٥) يعنى اسلام دينى
 آزاراف محنت باردور
 و آخرده همهسى نعمت دور
 شول يغمور اوخشاش اول
 آنديشن و كوك كوكراودن
 قورقچ بولر و آخرده كينك
 لك و ابادلى اول يغمور دن
 بولر و منافقلى كا قىلىق
 آراسنده اول قورقو اولر
 آلارنىك آللارينه آفت
 و بلا كار كم يشن ده بعض
 وقت قرانكغواق بولر
 شوننىك كوك منافقلىنىك
 كونككونده بعض وقت
 اشانق و بعض وقت انكار
 باردور (جم)
 والوقود ما ترفع به النار
 يعنى الخطب (مدارك)
 ان بان (مدارك)
 (*)
 ماق قوله مثلاً ما ابهامية وهى
 التى اذا اقترنت باسم نكرة
 ابهامية ابهاماً وراذته عموماً
 كقولك اعطاني كتاباً ما تريد
 اى كتاب كان (مدارك)
 مثلاً نصب على الحال
 (مدارك)

آغار اول جنتلر نىك آستيدان يلغه لار (كلبار زقوامنها من ثمره) هر وقت ريز قلاندور و لمش
 بولسه اول جنتدن چيمش قسيميدان (ورن قاقالوا هذا الذى رزقنا من قبل) ريز قنى ايتر لار
 لىشوشولور ريز قلاندور و لمش بولدوق بولر لار مندين لك يعنى اشوشونداى ريز قننىك
 اوخشاشيدور ريز قلاندور و لمش بولدوق بولر لار مندين لك دنيا ده ديب (واتوابه متشابه)
 و كيلتر و لمش بولدى آلا رغه اولر ريز قلىرى اوخشا طلمش بولب (ولهم فيها ازواج مطهرة
 وهم فيها خالدون) و انلا رغه دور اول جنتن پاكلا نيش بولغان خاطلار و آنلار دور اول جنتن
 مظلوم بولغو چيلار (ان الله لا يستحي ان يضرب مثلاً ما بغوضة فيما فوقها) دروستلكن الله اوياليدور
 مثاللار دن بر مثال قلمغه بغوضه و بغوضه دن زياده بولغان نرسه بى بو آيت ننىك نازل
 بولمى نه سبب كافر لار قرآن عظيمين بغوضه و عنكبوت ننىك ذكر و ن اشتب ايدى لار محمد ننىك
 ريسى بو حيس نرسه لرى ذكر قلمغه اويالما ديمو نى نرسه اراده قلىدى بولر بلان ديب
 (فاما الذين امنوا فيعلمون انه الحق من ربهم) بس شونداى آدم لار ايمان كيلتر ديلار بس
 بلر لار آنلار بو مثل حقدور اولر لرى ننىك بلر ايدندور ديب (واما الذين كفروا فيقولون
 ماذا اراد الله بهذا مثلا) اما آلا ركه كافر بولدى لار ايتر لار نرسه اراده قلىدى الله
 اشبوننىك ايلان مثل بولغان حالده (يضل به كثيراً ويهدى به كثيراً) آر دورور
 الله اول مثل سبيلى كويلارنى و هدايتكا سالور اول مثل سبيلى كويلارنى (وما يضل به
 الا الفاسقين) آر دور مس آننىك سبيلى مكن فاسقلرى آر دورور (الذين يتقضون
 عهد الله من بعد ميثاقه) آنداين فاسقلارى كم صندور و لار الله تعالى ننىك عهدون
 اول عهدى كم باغلاغانلرى صونكنده (ويقطعون ما امر الله به ان يوصل) كسر لار آلا ر
 بوندان نرسنى الله امر قلىدى انى وصل قىلىق ايله يعنى توتاشدور مق ايله ما امر الله بى
 قطع قلمق صلح عرجينى قطع قلمقدور و موئمئين لركه موالاتنى قطع قلمقادور ياكه انبيالر
 آراسيده وصلشنى و ايمانلر بده حقه جيولمقنى قطع قلمقدور (ويقتدون في الأرض)
 بور و قلق قىلر لار بده (واولئك هم الخاسرون) اول جماعه آلا دورور كوينكو چيلار اولر بده
 زيان قلمق ايله (كيف تكفرون بالله) نيتك كافر بولاسن اللهغه (وكنتم أمواتاً فأحياكم)
 و حالانكه بولدوغر سن اولك نطفه بواب بس تركر دى سز لرى رحملر ده (ثم يميتكم ثم
 يحييكم ثم إليه ترجعون) موندن صونك اولتور و سز لرى موندن صونك ينه تركر دور
 بعث اوچون موندن صونك اللهغه قايطار و لمش بولرسن جزاير و امك اوچون (هو الذى
 خلقكم ماف الأرض جميعاً) اول الله آنداين الله كه يرا دى سز ننىك اوچون يعنى سز ننىك
 دنيا و آخر تده فايداغز اوچون هر نرسنى بده بولدى همهسى بر اورنده بولغان حالده
 (ثم استوى إلى السماء فسويهن سبع سموات) موندن صونكنده متوجه بولدى كوككه بس

(من بعد میثاقه) یعنی

نظارون محکم قلدقن
صوتك واول عهد بنی
اسرائیل کاتوراتده آلتغان
آخر زمان پیغمبرینه ایمان
یتوره لر بس فاسقین دن
مرا دجه ردور کم مذکور
آنظرلارینه وفاقلما دیلار
(زیده)

جمعیانصب علی الحال من ما
(مدارك)

(خليفة) یعنی بر قایم مقام
قلام کم حکم لر فی یوروتب
کچیکلکده بولغانلار فی کامل
قلدور مق اوچون و بوقایم
مقام قلمق آننک عاجز
بولماغیدن ایس بیکه امت
واسطه سر فیض آلهینی
قلمق قلمق اوچون خلیفه
تعیین قلندی تا کم آننک
واسطه سی بلان فیض آلهی
اوزلرینه یتوشه (زیده)

(وبلکل کم فرشته لر الله
تعالی غه اعتراض قلدون
ایتدی یلار بلکه حقیقت
حالی بلمک اوچون ایتدی
یلار و بلمدی یلار کم بو
آدملار دن بوحالار حاصل
بولر بالوح محفوظدن یا الهام
آلهی ایله حاصل بولدی
یا که انسانلار فی جنلرکا
اوحشاتب ایتدی یلار کم یرده
بر آدلار قیلامسنگم آننک
اچنده بوز و قلق قلب
قانلار فی توکرلار (زیده)

(۲ ابلیس دور سرارک
سوزده جن طائفه سندن
ایدی الله ننگ امرون
قبول قلمادوغندن حق

راست قلدی جدی کوکنی (وهو بکل شیء عليم) اول الله هر نرسنی باکو چیدور بس الله تعالی
یر فی یراتب آنده جنلر فی طور غر دی و کوکده فرشته لر فی طور غر دی جنلر یرده بوز و قلق
قلدقار یر الله تعالی یردی آلا رغه فرشته لر دن بر طائفه فی وطاشلاتدی جنلر فی دریالرنک
چر یرده لارینه و طابو باشلارینه فرشته لر فی جنلر اورنینه طور غر دی بس امر قلدی الله تعالی
پیغمبر علیه السلامه آلارنک قصه سن ذکر قلمق غه وایدی (واذ قال ربک للملائکة انی جاعل
فی الارض خلیفه) و ذکر ایت شول وقتیکه بیوردی سننک ربک فرشته لر کا مین البته یرده
بر خلیفه یر اتقوی من (قالوا انجعل فیها من یفسد فیها ویسفک الدماء) ایدیلار فرشته لار
ایایار اطاسنی اول یرده بر کمسه نیکه بوز و قلق ایتر آننک وقانلر توکر (ونحن نسبح بحمدک
ونقدس لک) و حالانکه برلار تسبیح ایتنه من سننک حمدنک برله و پا کلک برله اقرار ایدنه من
سننک اوچون (قال انی اعلم ما لاتعلمون) ایدی الله تعالی البته من بلر من شول نرسنی
سن بلماز سن (وعلم آدم الاسماء کلها) و اوکر ایدی آدمغه مخلوقاتنک اسملری ننگ کلیسنی
(ثم عرضهم علی الملائکة) موننک صونکنن اول نرسه لر فی فرشته لرکا عرض قلدی و کورستدی
(فقال انبؤنی باسماء هؤلاء) بس ایدی خبر بر وکن اشبور نرسه لارنک اسملری برله (ان
کنتم صادقین) اگر طوغری ایتکوچی بولسه غر (قالوا سبحانک لاعلم لنا الا ما علمتنا)
ایتدی یلار که سنی پاکیمز بر ننگ هیچ بر شیکه علممز یوقدور مکر آکا کیم آنی بر کا اویر اتمشسن
(انک انت العلیم الحکیم) تحقیق سن بلکوچی سن و کامل حکمت برله متصفی سن (قال
یا ادم انبؤهم باسمائهم) ایدی یا آدم خبر بیر فرشته لر کا موجود بولغانلارنک اسملری بلان
(فلما انبؤهم باسمائهم) بس چانکه خبر بر دی فرشته لرکا کم آلارنک اسملری بلان (قال الم
اقلکم) ایتدی من سنر کا ایتما دوم می که (انی اعلم غیب السموات والارض) البته من
بلکوچیم کورکه ده غایب اولغان و یرلار ده غایب اولان نرسه لر فی (واعلم ما تبذرون وما کنتم
تکتبون) و بلر من اول نرسنی که اشکارا ایترسن و اول نرسنیکه کزلو طوترستگوز (واذ قلنا
للملائکة اسجدوا لادم فسجدوا) و چانکم ایتدی و کبر فرشته لرکا سجده قیلنک آدم کادب بس سین
قلدی یلار فرشته لر (۴) ابلیس ای و استکبر) مکر شیطان قبول قلمادی و تکبر لک کو و استدی
(وکان من الکافرین) و کافر لر دن اولدی (وقلنا یا ادم اسکن انت و زوجک الجنة) و ایتدی
بر ای آدم طرغل سین و جاتونک طرسن جنتده (وکلانها رغدا حیث شئتما) و اولی سین
تلا کانوکر یرده هر وقتده تلا کانوکر قدرلی وسعت و طچلق برله آشغر (ولا تقر
هذه الشجرة) و یقین اولماغز اوشبو آغاچه که اول آغاچ بغدادی آغاچی یا انکور آغاچی

قبول قلمادوغندن حق
بلقب قیلدی ابلیس ننگ معناس خداننک رحمتدن امیدسن اولمقدور (زیده)

شیطان اولادی

یا انجیر آغاجی (فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ) البته ظالمدن اولرسن (فَارَاهُمَا الشَّيْطَانُ
 عَنْهَا) بس طایب دوری آرتنك آياقلارون و آیردی آلازی شیطان جنتدن (فَاخْرَجَهُمَا
 مِمَّا كَانَا فِيهِ) بس چغاردی آلازی شونداى نعمتارن بولدیلار آلا اول نعمته (وَقُلْنَا
 اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ اَيْنِدوك آلاغه یرک؛ اینکلر لار بعضکلر بعضکلر دوشمان
 اولرسنکلر (وَلكُمْ فِي الْأَرْضِ مَسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ) سرننك اوچوندور یرده قرار قیله چق
 اورون وفایده لانه قلی باردور بروقه چه یعنی اجلوکلر وقتیه چه (فَتَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ
 كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ) بس آدم ریسندن یرچه کلمه آلدی و آننك یرله عمل قیلدی بس الله
 محبت ایله آدمکه قایتندی و توبه سن قبول قلدی (إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ) البته اول الله
 مهربانلق یرله قایتقوچیدور یعنی بنده ننگ توبه سن قبول قلوچیدور اول کلمه لر رینا
 ظلمنا انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين دور (قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا)
 ایتدوکلر اینکلر جنتدن بارچه غز (فَأَمَّا آدَمُ تَتَكَلَّمَ مِنْهُنَّ يُدْعِي) بس اکر مندن سرکه طوغر
 لق و هدایت ده بولاق اوچون کتاب کیلسه (فَمَنْ تَبِعَ هَدَايَ) بس هر کم ایمان کیلتروب
 تابع بولسه منم هدایتوه (فَلَاحُوزٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) بس آصلا قورقوب قورقدور آلاغه
 و دخی کیونوبوقدور (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا) اول آدمکر که کافر اولدی لار و بالغانه
 نسبت یردی لار بزننك آیتلار و مرنی (أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) اول جماعه جهنم
 اهل لر بدور و آلا جهنمه منکوبو اغوچیلر دور (يٰبَنِي إِسْرَٰئِيلَ) ای یعقوب ننگ بالالری
 (اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ) ذکر قیلنك لار آنداین نعمتلار و منی بیبر دوم
 واحسان ایلا دوم سرننك اوزار و کزگه (وَاوفُوا بِعَهْدِي أَوْفِ بِعَهْدِكُمْ) وفا قیلنك لار منم
 عهد و مده تا که وفا قیلر من سرننك عهد و کزکا (وَآيَا فَا رَهْمُونِ) منننکه قورقنك لار بنی
 اسرائیل یعقوب علیه السلام ننگ اولادی ننگ لقیمیدور موسی علیه السلام بنی اسرائیلدن
 اولب توران آلاغه ایندور و لشدور اول کیر و هنی الله تعالی فرعون قولندن نجات بیروب
 شام ملکیده ساکن قیلدور و ب وعده قلدی سرننك توران حکمیده محکم بولساغز هر بیارکن
 پیغمبره یاردم قیلساغز شام ملکین سرننك مقرر قیلام دیوبلار آرنغلق قیلر باطل او اغان مسئله
 لرنی اوگرتب حقنی کزلاب اوزاری اوچون رئیسک طلب قلب پیغمبر لارگا اطاعت قلمای
 محمد علیه السلام ننگ تورانده او اغان وصفلارون تبدیل قلدیلار (وَأَمْنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا
 لِّمَا مَعَكُمْ) و ایمان کیلترنك لار من ایندور کن نرسه گایعی قر آنغه اوز و کز بلان اولغان
 فی تصدیق قلدو غوغز حالده یعنی تورانش (وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ) و آکا اول کافر

بولغانلار دن اولماغز یعنی قرآنغه کفر لک قلفانلار ننگ اولماغز (ولا تشتر و اباياتي ثمنًا قليلاً) و آلمانغز منم اياتلر مننگ عوضنه آن اولان بهاي (واياتي فاتقون) و مندننگه قورقنك و صافلاننگ (ولا تلبسوا الحق بالباطل) و قاطش طر ماغز حقنى باطلغه (وتكنوا الحق) و غير لامكر حقنى (وانتم تعلمون) و حالانكه سز بارسز (واقموا الصلوة واتوا الزكوة واركعوا مع الراكعين) نمازنى اوتا كز وركازنى بركوز و نماز و غزنى اوتانكوز و نمازون اوتا كو چيلر ايلان (اتأمرون الناس بالبر) ايا بيوراسز لارمى آدملرغه يحشى اش قلماني و احسان قلمق ايله (وتنسون انفسكم) و اونو قورميسز اوز لار و كزنى (وانتم تتلون الكتاب) و حالانكه سز لار اوقر سز كتابنى يعني تور اتنى (افلا تعقلون) ايا بيلمز ميسز (واستعينوا بالصبر والصلوة) ياردم استكز جبر ايله و نماز ايله (وانها لكيرة الاعلى الخاشعين) و حالانكه نماز مشكل و چتندور، مكر آچتلق كورستو چيلر نه چتن ايمس دور، يعني قورقوچى و طاعت اهلينه (الذين يظنون انهم ملاقوا ربهم) شونداين آدملرغه آلا ر گئان قيلر لار الله تعالى نى كورمكى (وانهم اليه راجعون) و بيلار كه آلا ر بيلر بيه قابتقو چيلر دور (يا ايها الذين آمنوا اذكروا نعمتى التي اى يعقوب اولادى ذكر قيلنك منم نعمتلر يمنى كه (انعمت عليكم) انعام قيلدوم مين سرننگ اوزره گز كا (وانى فضلكم على العالمين) و من سز لارنى آرتق و افضل قلدوم عالملر اوز اريده يعني اوز زمانو غز ننگ عالمى اوزره (واتقوا يوماً لا تجزى نفس عن نفس شيئاً) و قورقنك و صافلاننگ شول كوندنكه اوتهمن هيج بر كسسه هيج بر كسسه دن هيج بر نرسه (ولا يقبل منها شفاعة ولا يؤخذ منها عدل ولا هم ينصرون) و قبول ايتولمز هيج بر كسسه دن ياردم و شفاعت و آلنمز و قبول ايتولمز هيج بر كسسه دن بدل و عوض و آلا ر ياردم اولنمش اولمز لا اسرائيل اولادى ايتديلار بركا عذاب ايدولمز بزننگ آتالروم و بابالارومز پيغمبر لار ايرديلار ياردم و شفاعت قيلر لار ديب الله تعالى آلرنى رد قلمق اوچون بو آيتنى ايندوردى (واذنبيناكم من آل فرعون يسومونكم سوء العذاب) اول وقتكه سزنى خلاص قيلدوم فرعون اعلى ننگ قواندن آلارسز كا عذاب ننگ قاتيع سن يتوشدورور (يذبحون ابناكم ويستحيون نساءكم) بوغز لار لار ايدى اوغللار نكرنى و تروك قوبر لار ايدى خاطونلار و غزنى (وفى ذلکم بلاغ من ربكم عظيم) (اوشبو اشد سز كا ربوغز دن الوغ صناملق يعني بلاء عظيم ياردور آلار ننگ ايرلارون اولدور و ب خاطونلارون قالدور مقده سبب فرعون ننگ كاهنلرى خبر بير مشلر ايدى بنى اسرائيلدن بر بالا بولرسننگ و سلطنه ننگ ننگ هلا كنه باعث اولر ديو (واذقر قناكم البحر فانجيناكم)

(۷) الله تعالى تور اتنى نبي لار ننگ توغرى و راست اولماقنى بلدر كوچى علامتنى بلدر ب ايتديكم و بر بى كم بيلرلب تور اتنى توغرى بيله حق پيغمبر دور و الا بياغچيدر و منم اياتلر منى دنيا سوزمك اوچون آن آقه آلوب صاته ننگ (جم) ۴۱

شفاعة

بياني ۴۸

قوتواب آلار صودە باتد
 بلار حق تعالى حضرت
 موسى غەيبوردىكم اسرائيل
 اولادى مصر بورطيدىن
 كچور ديب موسى عليه
 السلام آلارنى كچوردىكى
 دنصونك فرعون بلب شول
 زمان بىك كوب عسكر
 بلان اردلاريتە توشىپ
 دريا چيىتىدە يەنى قازم
 درياسى نىك چيىتىدە توشىپ
 دريا چيىتىدە الله تعالى
 حضرت موسى غەامر قلدى
 دريانى تاياغنىك بلان اور
 جب حضرت موسى عليه
 السلام دريانى تاياغى بلان
 اورغاچ دريادە اون ايكى
 قورى يول آچدى شول
 حالده اسرائيل اولادى اول
 يوللار دەيورديلار موندىن
 صونك حضرت موسى غە
 ايندىلار بىز قورقازمىز
 آرمىز بوللار دە هلاك
 بولب آلار دن خير مەز بولما
 سلقدان الله تعالى كمال
 كرمندىن يوللار آراسىدە
 پردە بولغان صودە قەرزە
 لار آچدى بىر بىرسى
 بلان كوروشىپ سويلاشما
 كارى اوچون فرعون
 ملعون يوللارنى كورمى
 عسكرى بلان اول بولارغە
 كر كاچ يوللار قوشواب
 فرعون عسكرى بلان هلاك
 بولدىلار اسرائيل اولادى
 اوتب قوتلدىلار موندىن
 صونك موسى عليه السلام
 توراتنى كىتورمىك اوچون
 طور طاغىيە كىنگاچ سامرى
 از هرورمقى بلان براوغە عبادت
 قلدىلار (جم)

ودى ياد ايلانك كە ياردوق بىز سىزنىك اوچون دىنگزنى بس قوتولدوردىق سىز لارنى
 (واغرقنا لى فرعون وانتم تنظرون) (۱) وغر وق قلدوق بىر فرعون تابىلارون وسىز لىر كوردوكىز
 (واذاعدا موسى اربعين ليلة) وشول وقتكە وعدە قلدوق بىز موسى غە قرق كىچە
 (ثم اتخذتم العجل من بعده وانتم ظالمون) (۲) صىكرە توطلدوغىز سىز بوزاونى معبودا بىلاب
 وسىز ظالملىرىز الله تعالى حضرت موسى غە وعدە قلدى قرق كىچە طور دە اعتكاف قىل توراتنى
 بىرام دىب شول مدتە بنى اسرائيل سامرى نىك اغواسى ايله بوزاوغە طابىدىلار الله حك
 قلدى آلارغە بعضى بعضىن اولدورمىك بلان اوشبو اولدورمىك آلارنىك توبە سىدور
 (ثم عفوانكم من بعد ذلك لعلكم تشكرون) (۳) صىكرە عفو قلدوق سىزدىن موندىن صونكە
 تاكە بولەسىز سىز شىكر قلوچىلاردىن (واذاتينا موسى الكتاب والفرقان لعلكم تهتدون) (۴)
 و ذكر قلنك شول وقتى كە بىر دوك بىز موسى غە كتابنى وچىتى تاكە بولەسىز ھدايت
 طابىقچىلار فرقان بىرچە حكملار دور آندىن معاملەلەر آيرولر (واذقال موسى لقوه يا قوم انكم
 ظلمتم انفسكم) و ذكر قلنك شول وقتى كە ابتدى موسى قومىنى اى منى قومىن البتە سىز لار ظلم
 قلدوغىز اوزوكر ئا (بالحاذكم العجل) بىز اونى معبود طوطماق ايله (فتوبوا الى بارئكم فاقبلوا
 انفسكم) بس توبە وردوع ايلانك خالقنىكزغە واولتورنىك نفسى كىزى (ذلكم خير لكم عند
 بارئكم) اوشبو خىر ايدور سىزنىك اوچون خالقوغىز قاشىدە (فتاب عليكم انه هو التواب
 الرحيم) (۵) بس الله تعالى توبە كىزنى قبول قلدى تحقيق الله تعالى توبەنى قبول قلوچىدور
 (واذقلتم يا موسى لن نؤمن لك حتى نرى الله جهرة) واولوقتكە ايتدوكىز اى موسى البتە
 اينانمىز سىنكا واولوقتە چە كە كورەلم الله تعالى نى اشكارە (فاخذتكم الصاعقة وانتم تنظرون) (۶)
 بس توطلدى سىز لارنى كوكدىن كىلكن قاتىغ آواز وھالانكە سىز آنى كوردوكىز (ثم بعثناكم
 من بعد موتكم لعلكم تشكرون) (۷) موندىن صونك تىركىزدوك سىز لارنى اولدىكەن صونك تاكە
 سىز لار شىكر قىلرسىز موسى عليه السلام يەمش آدمى بنى اسرائيلدىن اوزى بىرلە طورغە
 كىتىردى تاكە موسى عليه السلام بىرلە الله تعالى نىك كلامنى ايشتەلار آلار كلامنى اشتىكەندىن
 صونك الله تعالى نى كورمىكى طلب قلدىلار كورمىكى طلب بىك ادبىرلىك قلدىلار الله تعالى
 آلارنى صاعقە ايله باندوردى وينە موسى عليه السلام نىك دعاسى بىرلە تىركىزدى اوشبو آيت
 ايله اشارت ايلدى (وظللت عليكم الغمام وانزلنا عليكم المن والسلوى) وكولگە قلدوق سىزنىك
 اوزەرنىكز ئا بولتىن و ايندوردوك سىز ئامنى وسلوانى يەنى قدرت حلواسىنى وسلوى دىكن
 قوشنى (كلوا من طيبات ما رزقناكم) وآلارغە ايتدوك آشاغىز بىز بىركىن رزق نىك پاك
 طور طاغىيە كىنگاچ سامرى از هرورمقى بلان براوغە عبادت قلدىلار (جم)

وحلاییدن (وما ظلمونا ولكن كانوا أنفسهم يظلمون) ﴿۵۷﴾ بزرگان ظلم قلمادیلار بلکه اورلارینه ظلم
 وضرر ایتدیلار سبب نزول بنی اسرائیل عماله برله صوعشه امر قیلندی آلامدا نه
 قلدیلار الله تعالی آلائی قرقیل صحرا لرده حیرانلق برله عتاب قلدی موسی و آچ قالدیلار
 وچا طرلاری چردی الله تعالی موسی علیه السلام دعاس برله من وسلوان نازل قلدی
 وبرطاشدن اون ایکی چشمه اقدندی وهم بولوتنی آلاغه کوله کالک قلدی آلا برنعمتی
 بلای کفران نعمت قلدیلار (واذقلنا ادخلوا هذه القرية) واولوقته که ایتدوک کز وکر اوشبو
 قریه گا اول قریه حضرت موسی وقتیده فتح ایدولکن ایدی اول اریحا قریه سی ایدی
 (فکلوا منها حیث شئتم رغدا) بس آشاغر شول قریه ننگ هریرنده فی مقدار تلارسر
 طابارسر آرتقی ایله (وادخلوا الباب سجدا) وکر وکر ایشکیدن سجد قلیب (وقولوا عطفه)
 وایتوکر تلا گومر سندن کنه امری بارلقه قدور (نغفر لکم خطایاکم) تا که سر ننگ کنه امری
 بارلقام (وسنرید المحسنین) و احسان قلفانلرغه بر ثوابی آرتدورورمن (فبذل الذین
 ظلموا قولنا غیر الذی قیل لهم) بس اورلارینه ظلم قلفانلار اورلارینه ایتولکن سوزنی باشه
 سورگا آشدوردیلار یعنی حطا اورنینه حنطه دیدیلار (فانزلنا علی الذین ظلموا) بس اول
 ظلم قلفانلرغه بیر ولدقنی آشدوروب ایتکنلارگا ایندوردوک (رجزامن السماء بما كانوا
 یفسقون) ﴿۵۸﴾ عذابنی کوکدن یاوزاشلی بولولری سببدن یعنی مسخره لک ایلاب حط یرینه
 س طدیدیلار وسجد اورنینه مقعداری ایله شودیلار بعد شهرگا یاردیلار آلاغه طاغون اینب بر
 ساعتده یتمش منک کشیکه قریب هلاک اولدیلار (واذاستسقی موسی لقومه) واولوقته
 موسی قوم اوچون صوطلب قلدی (فقلنا اضرب بعصاک الحجر) بس ایتدوک اورغل طایاغنه
 برله طاشنی (فانفجرت منه اثنتا عشرة عینا) بس اول طاشدین اون ایکی چشمه آقدی
 (قد علم کل اناس مشربهم) هریر قوم اوزی ننگ صواچه چک چشمه لر ورنلندی (کلوا
 واشربوا من رزق الله ولا تعثوا فی الارض مفسدین) ﴿۵۹﴾ وایتدوک آلاغه آشاغر و اچوکر
 الله ننگ رزقندن و بور و فلق قلماعز یر یوزنده اشکی لک قلفانوغر حالده بنی اسرائیل
 اول طاشنی هر قایا بارسلر برگا آلب بارورلار ایدی صوحاجت بولدوقده برکا قویارلر
 ایدی همان صو آقار ایدی (واذقلتم یا موسی لن نصیر علی طعام واحد) واول وقتیکه
 ایتدوکر سر ای موسی البته بر طعام اور ره صبر قلمیر (فادع لنا ربک ینزلنا) بس
 ربونکردن دعا و طلب قیلغل بر ننگ اوچون چغارس برلارکا (ما تنبت الارض من یقلها)
 شول خستدن یر اوستورور سبره لریدن (وقثائها) و قیاریندن (وقومها) بغد ایندن (وعدها)

وياضغيدن (وبصليها) وصوغانيدين (قال استبدلون الذي هو ادنى بالذي هو خير) حضرت موسى ايتدى آلاغه ايا الشطر اسرم اول نرسه نى كه كيم واخس دور خيرلى وافضل اولان نرسه اورنيده (اهبطوا مصر) الله تعالى آلاغه ايتدى اينوكر شهر لردن بر شهر كاكه (فان لكم ماسئلتم) بس تحقيق سر كا صور اغان نرسه كن آنده بولر (وضربت عليهم الذلة والمسكنة) بس آلا اوزارينه اوزر ولى ويوكلا نولدى خورلق ومسكين لك وفقير لك (وباو بغضب من الله) ومستحق بولدىلار الله نيك غضبينه (يعنى آچووينه) (ذلك بانهم كانوا يكفرون بآيات الله) اول يعنى خورلق كلمائى وانه نيك غضبينه مستحق اوله قارى بوسيدندور كه الله نيك آيتلرينه كافر اولب اشانملار ايتدى (ويقتلون النبيين بغير الحق) ويغيبملارنى حقسن ويولسن اولدور وولار ايتدى (ذلك بما عصوا وكانوا يعتدون) اشبو ايتولكن حاللار نيك آلاغه اير وشكي عاصي اولب وشريعت نيك چكلار بدن چقد وقارى سبندندور (ان الذين امنوا والذين هادوا والناصري والصابئين) تحقيق ايمان كيلر كن آدملاز و جهود اولغانلار ونصرانيلاز و دينسلاز (من امن بالله واليوم الآخر وعمل صالحا فلهم اجرهم عند ربهم) آلاز دن بر كمسه ايمان كتورسه اللهغه و آخرت كونينه وايدى كوعمل قيلسه بس آلاز اوچون يحشى ثوابلار باردور ريلرى نيك فاشنده (ولاخوف عليهم ولاهم يحزنون) وآلاز اوزارينه قور قويوقدور وهم قايعولى اولماسلار سبب نزولى بنى اسرائيل اول دعوى اوزره مغرور ايردىلار كه بزلر پيغمبرلار نيك اولاديدنم و بزلر چوكده الله تعالى نيك ياننده مقبول لارم ديب الله تعالى دعوالرون ردايلاب ايتدى نجات هيج برفرقهغه خاص ايمسدور بلكه ايمان كيلرتمك وايدى كوعمل قلمق شرطدور ديب (واذاخذنا ميثاقكم) واول وقتكه آلدوق سر دن عهد وميثاقنكرنى (ورفعنا فوقكم الطور) وكوتاردوك باشكن اوزره طور طاعنى (خذوا ما آتيناكم بقوة) بيوردقه طوتنك اجتهاد وقوت برله سزگا بر دوكر نرسه نى يعنى تورات حكملارونى (واذكروا ما فيه لعنكم تقون) ويادوغزده طوتنك آنده اولغاننى تاكم بولاسر كه تهقيلردن يعنى الله نيك اماننده اوله سز يعنى تورات ايندوكده جهودلر ايدىلار بزن بوقدر حكملارنى قبول ايلاميهز ديب صكره طور طاعنى آلاز نيك اوستينه يقين طوتولب آلاغه توشب هلاك قياه چق بولدى بس قور قولار وندن قبول قلدىلار (ثم توليتهم من بعد ذلك) موندىلار صوتنك يعنى ميثاق آلاغاندان صوتنك يوزدوندوردوكر (فلولا فضل الله عليكم ورحمته لكنتم من الخاسرين) بس اكر الله نيك فضل سز نيك اوزار و نكر كا اولامسه ايتدى والله نيك رحمتى

(ن) يعنى حضرت يحيى
حضرت ذكريا
حضرت شعيب و باشقه
لرى هم اولتوردىلار كناهن
برده (زنده)
(ص) صابئين برفرقه دور
ابراهيم عليه السلام
اعتقاد ايدىلر (ج)

اوله سه ابدی الیمیز یان اشلیردن وهلاک اولغانلاردن اولر ایدوکر (ولقد علمتم الذین
اعتدوا منکم فی السیئ) بلدکر شول آدمارنی که سبت کونیده شریعت چکیدن چقدیلار
شنبه کونیده بالق اولاماق برلان وحالانکه اول کونیده بنی اسرائیل دیننده حرام ابدی
(فقلنا لهم کونوا قردة خاسئین) بس ایتدوکه آلاغه مایمل بولغوز حور اولغانوغر حالده
(فجعلناهم انکالا) بس اوشبو قصه فی عبرت قلدوق (لما بین یدیهما) اول قوملار اوچون اول
قریه نذک آلدیده بولدیلار یعنی اول زمانده حاضر ایردیلا (وما خلفها) اول قوم اوچونکه
آلاردن صونک کیلور (وموعظة للمتقین) ونصیحت قلدوق یحیی اشلیر کما (واذ قال
موسی لقومه) وشول وقتکه ابدی موسی اورنی نذک قومینه (ان الله یامرکم ان تدبحوا بقره)
الله تعالی امر قیلور سر کما بر اوگوز بوغاز لیاغه (قالوا اتعبدنا نهارا وایا) ایتدیلا آلا
ایام سحره قیلور موسی سن برنی (قال اعوذ بالله) ایتدی که الله تعالی غه صغور من (ان اکون
من الجاهلین) نادانلاردن اولقدن یعنی بنی اسرائیلدن بر آدمین اولتورامش طابدیلا
اولدروچی معلوم ایمس ابدی الله تعالی آلاغه بر اوگوز بوغاز لامق ایله واول اوگوز نذک
بر اعضاسی ایله اولدور و لشکه اورالر تاکه تر و لب اولتورکندن خبر بیره دیو امر قیلدی
آلا اوگوزنی بوغاز لادیلا و بر اعضاسی ایله اولدور و لشکه اوردوق میت تر و لب (اخر
بیر و ب اولدورکن کمنه لرنی قصاص اوچون اولدور و ب میراندن هر و م قالدیلار (قالوا
ادع لنا ربک بین لنا ما هی) ایتدیلا که سوراعل بر نذک اوچون رینکدن تاکه اول اوگوز
چوکدور بر کابیان قیله (قال انه یقول انها بقره لا فارض ولا بکر) ایتدی الله تعالی ایت
اول اوگوز بر اوگوز دور که بیک قارطایمس و بیک یاش ایمس (عوان بین ذلک) اورطه دور
بوایکیسی آراسنده (فافعلوا ما تؤمرون) بس قیلوغر سر امر قیلغانن (قالوا ادع لنا ربک
بین لنا ما لونها) ایتدیلا صراغل رینکدن تاکه بیان قله اول اوگوز نذک توسی چوکدور
(قال انه یقول انها بقره صفراء) ایتدی الله تعالی اول اوگوز نذک توسی صاریدور (فافعل لونها
تسر الناظرین) بیک صاریدور توسی قارا اوچیلارغه شاداق بیرور (قالوا ادع لنا ربک
بین لنا ما هی) ایتدیلا صراغل رینکدن تاکه بر کما بیان قیله اول اوگوز چوکدور (ان
البقر تشابه علینا) درستکده اوگوز بر بیرینه اوحشامق برله بر کما شنبه اولدی (وانان
شاء الله لمعتدون) برلر اگر الله تلاسه بول تاپقوچیمز یعنی اول اوگوز نذک وصفینه
یتوشورمن (قال انه یقول انها بقره) ایتدی الله ایتکه اول بر اوگوز دور (لأذلول تنیر الارض
ولأنسفی الحرث) محنت طار تقوچی ایمس و بر سور کوچی ایمس و انکده صوبیر کوچی ایمس

(یعنی مایمل غه ایلان دور
مکن وعقوبتنی (زبده)
(۱) عموم اوغل لاری منی
اولدور دیو (ج)

بولماغیدن بیرولغاننی
 قیلماسقه یقین بولدیلار
 روایت قیلندی بنی اسرا
 ئیلدن بر صالح قارت ننگ
 بر کچکنه اوغلی وبر صغری
 بار ایدی صغروی بر
 اولانلی صخره کیتروب
 ایتدنکم یالهی من سنکا
 بوسغرنی امانت بر دوم
 اوعلوم الوغ بولغاچی
 دیب موندین صونک اول
 پرده یوردی اوشبوایتولگان
 روشن ایدی باشقه صغرنی
 اول روشده تایماغانلار
 ندن بنی اسرائیل قاشندن
 اول صغر بوغانلانماغی
 بیلگولندی واول قارت
 ننگ اوغلیدن اول صغرنی
 تر و سی طولی آلطون بلان
 صاتب آلدیلار (زیده)
 نصف پاره
 (۱) یعنی منافقلار کم آلا
 یهودیلار جماعتیدن
 ایدیلار ایمان کیتورگان
 آداملارک ایتدیلار ایمان
 کیتوردک دیب
 (۲) یعنی یهودی لکده
 قالغانلاری شلته قیلپ
 نی اوچون ایمان اهلینه خبر
 برورسن اول نرسه دنکم
 یعنی محمد مصطفی ننگ
 صیفاتندن کم الله تعالی
 سز کاتورتانده بیان قلدی
 آنی (زیده)
 (۳) یعنی منافقار دن
 برنجه آداملر مسلمانلار ننگ
 خاطر ون خوشلامق اوچون
 ریابلان محمد علیه السلام
 ننگ تورانده بولغان صفتلارن مسلمانلار غه بیان قیلورلار ایدی و آلا ننگ

(مسلمه لاشیه فیها) عیبدن سلامت دور هیچ آنده قوتر و مینک یوقدور (قالوا الان حجت
 بالحق) ایتدیلار ایندی حق یعنی توغری سوزنی کتوردنک (فدیعوها وما کادوا یفعلون) ۷۱
 بس اول اوگوزنی بوغانلادیلار و حالبوکه آلا بر حالکه کلدیلار که یقین اولمیدیلار آنی
 قلمه غه یعنی بوغرامغه (واذقلمن نفسا فادارا تم فیها) واولوقه بر آدمی اولدوردوگوز بس
 نزاع قلدوغز آنک حقدن (والله خرج ما کنتم تکلمون) ۷۲ و حالانکه الله تعالی اخراج و اظهار
 قلعوچیتور سز ننگ کیرلادو کوز نرسنی (فقلنا ضربوه ببعضها) بس ایتدوک آلا غه اول
 اوگوز ننگ بعض اعضاسی برله اورنکلار (کذلک یحیی الله الموتی) اوشبو طریق اوزره
 تر ولدورور الله تعالی اولک لرنی (ویریکم ایاته لعلکم تعقلون) ۷۳ و کورساتر سز
 علامتلارینی تا اوله سز بیکوچی (ثم قست قلوبکم من بعد ذلک) ینه قنی بولدی سز ننگ
 کونکلار و نکر آندن صونک (فهی کالحجارة اواشد قسوة) بس اول کونکلار و نکر طاش
 کومدور بلکه آرتوغر اقدور قاتیغلقده (وان من الحجرة) طاشلردن بر طاش باردور که
 (لما یفجر منه الانهار) آندن یلغه لر آغار (وان منها لما یسقی) طاشلردن شوندا ی طاش بار که
 بارلر (فیخرج منه الماء) آندن صوچغار (وان منها لما یهبط من خشية الله) و طاشلردن
 شوندا ی طاش باردور که توبانکه اینار الله دن قورقودن (وما الله بغافل عما تعملون) ۷۴ ایسدرور
 الله تعالی خبر سز اشلا دو کوز عملدن (فتطمعون ان یؤمنوا بکم) امید ایتیرمیسز ای
 موعمنلر جهردلر انقیاد قیله لر سز کادیب (وقد کان فریق منهم یسمعون کلام الله) تحقیق
 آلا ردن بر کر وه باردور الله ننگ کلامن اشدیلار یعنی توراننی (ثم یحرفونه) صکره آنی
 آشدوردیلار (من بعد ما عقلوه وهم یعلمون) ۷۵ فهم قلغانلاریدن صونک و آلا ریلرلار
 (واذ القوا الذین امنوا قالوا امنا) چانکه (۱) یولقسالر شول آداملار کم ایمان کتوردیلار آلا
 ایتدیلار ایمان کیلتر دوک (واذ اخلا بعضهم الی بعض) و چانکم بالعز قاوشسه لار بعضی
 بعضینه یعنی الوغلارینه (قالوا اتحدثونهم بما فتح الله علیکم لیحاجوکم به عند بارئکم)
 ایترلار ایدی ۲ الوغلاری ایاخبر بیرورمیسز آلا غه اول نرسنی که آچدی الله سز ننگ اوزره
 یعنی محمد علیه السلام ننگ صفتلارینی تاکه مناظره قیله لر سز ننگ برله اول دلیل برلر بوغز
 قاشنده (افلا تعقلون) ۷۶ (۳) ایابیلیمیسز می سز (اولا یعلمون ان الله یعلم ما یسرون
 وما یعلنون) ۷۷ اوشبو جهردلر بیلرلر می که البته الله بلور اول نرسه لار نیکه گیزلارلار
 واول ترسه لر نیکه اشکاره قیلرلار (ومنهم امیون لا یعلمون ع کتاب) بعضیسی آلا ردن
 نادانلاردور بیلرلار کتابنی (الامانی وان هم الا یظنون) ۷۸ لیکن بیلرلار باطل اولغان

خلافه بولغانلری آلاغه

ایتدیلارکم فی اوچون اول
تورانده بولغان دلیلی
وحتنی آلارنک قولینه
برورسرم آلار آخرد
سرنکغالب بولورلار دیب
(جمی)

(۴ یعنی تورانتی (ج)

(۱) وای حسرة معناییده

یعنی عذاب و محنت (ج)

(۲) فی الحديث و بیل واد

فی جهنم (مدارك)

(۳) جهودلار باطل اولان

اعتقادلری جمله سندن

بودورکه دیدیلار جهود

کر وهی جهنده قالزمکر

برنجه کون قالورلار جدی

یا قرق کون بوسورلری

خطاخور و باطلدور آننک

اوچون جنتکه کرمک الله

تعالی غه و زماننک رسو

اینه و قیامت کونینه ایمان

کرمک که موقوفدور

جهودلرکه مخصوص

ایسدور بو آیت نک

اشارتی اشودور (ج)

(بلی اثبات امام بعد النبی

وهوان تمسنا الذی ای بلی

تمسکم ابدا (مدارك)

(۳ قرابت یقین لقدور

قدراشلقدن)

آرزولرونی وتوئل لار آلارمکر ظن و گمان ایتوچیلردور (فویل للذین یکتبون الکتاب
بایدیهم) (۱) بس وای اولسن اول کسمه لرگه یازارلر کتابنی اوز قوللری برله (ثم یقولون
هذان عند الله) صکره ایترلار اوشبو الله ننگ بانداندور دیب (لیشتر وایه ثمنافیللا)
تاکم آلار آننک بدلنک آن اولان آخرد (فویل لهم ما کتبت ایدیهیم وویل لهم ما یکسبون)
بس وای آلار اوچوندور آلارنک قوللری یازغان سبیدن وای آلار اوچوندور بوطریقه

اشلامکلا رندن یعنی بولار ابل کشیلاردورکه عواملری و جاهلری استکن و عوش کورگان

برنجه سورلری قوشب یازوب آلاغه بیر ورلار ایدی و مونی الله غه نسبت بیر ورلار ایدی

(وقالوا لن تمسنا النار الا ایام معدودة) و ایتدیلار آلار البته یتوشمن برنکا و یاقمن برنی اوت

مکر برنجه صالنیش کون (قل اتخذتم عند الله عهد) ایتکل ایا آلدوغرمی الله قاشندن

عهدنی که (فلن یحلف الله عهد) الله تعالی اصلاخان ایتمن اوزی قلدوغی عهدکا (ام یقولون

علی الله مالا تعلمون) یا که ایترمیسر الله اوزارینه اول نرسن بلمرسر (بلی من کسب

سیئة و احاطت به خطیئته) قویوغر بوسورنی بلکه اوت توتار هر آدمش اشلدی یا وراشنی

وچولغادی آتی کنایه (فاولئک اصحاب النار هم فیها خالدون) بس آلار جهنم اهلیدور آلار

جهنده دایم اولوغوچیلردور (والذین امنوا و عملوا الصالحات) واول آدملا ایمان کیلنر دیلار

واشلادیلار یحش اشلرنی (اولئک اصحاب الجنة هم فیها خالدون) آلار اهل جنتدور آلار

جنتن ایدی اولوغوچیلردور (واذاخذنا میثاق بنی اسرائیل) واول وقتکه آلدوق بن اسرائیل

اولادی ننگ عهدنی که (لا تعبدون الا الله) عبادت قلماغرمکر الله تعالی غه غنه عبادت

قیلوغر (وبالوالدین احسانا) و آتا واناغرمه احسان ایلانک (وفی القربی و الیه تمی

والمساکین) وقرابت ۳ اهلینه و آتلی اواماغان بالارغه و مسکین لرکا (وقولوا للناس حسنا)

وایتوننکر آدملا کا یحش سورنی (واقیموا الصلوة و آتوا الزکاة) ووقنده اوقنک لار نمازنی

ویرونکلار کانتی (ثم تولیهم الاقلی لامنکم) موندین صونک یوز قایتاردوغر و دوندوننکر

مکر آن آدملا سرین یوز قایتارمدی (وانتم معرضون) و سز یوز قایتارغوچیلر سز

(واذاخذنا میثاقکم لاتسفکون دماءکم) واول وقتکه بن سرنک عهد وکرنی آلدوق توکما سز

بر بر وکرننک قاننی (ولا تخرجون انفسکم من ديارکم) وچغارمغز اور قومنکرنی اوز او بیلار کردن

(ثم اقررتهم و انتم تشهدون) صکره قبول ایدوننکر و سز لار بومیتاقعه شهادت قیلار سز

(ثم انتم هولاء) موندین صونک سز لار شول آدملا سرکه (تقتلون انفسکم) اولتورور سز

اورکر وهنکرنی (وتخرجون فریقانکم من ديارهم) وچقار سز اور قومنکر دان برکر وهنی

(ای) الله تعالی منع

قیلدی قتل نفسدن
ویورطلاریدن چغلرودن
وظلم قیلد اققه یاردم بیر و
دن واسیرلر که فد اقلودن
آلار بو حکم لردن باش
تارتب اسیرلر فی فد اقلیمق
ایله عمل قیلدیلار آنک
اوجون بو آلارنک نفسلر
ینه و اقیق توشدی باشقه
لرون رد قیلدیلار بوطاعت
نفس بولدی طاعت خدا
اولمادی بس الله تعالی
ایندی افتو عنون الایه (فت
(۲) موس علیه السلام
حضرت داود والیاس
ویونس و ذکر یا و یحی
وغیر یلار دن علیه السلام
مقدم دور

(۳) روح القدس دیب
جبرائیل علیه السلام
ایتورلار آنک اوجون
عیس علیه السلام کوککه
کوثر دی جهودلار قتل
قصد قیلدوقده (جم)
(اوبالانجیل کما قال
فی القرآن روحا من امرنا
اوباسم الله الاعظم (مدارک)
(ای) جهودلر اورلری
تعریفلر یده ایتمش
ایردیلار که قلوبنا غلی
یعنی برننک کونکلمن
پرده ده دور دینم ده
شولقدن طوغری مرکز
بزم دینم ده سرن باشقه
کسمنه نیک سوزی اثر
ایلار مکر سرننک سوز و نکر
اثر ایتمن الله تعالی ایندی
اکر حق سوز اثر ایتمرسه

اور ایلر نندن (تظاهر ون علیهم بالاثم والعدوان) مدد قیلغوجی اولرسن آلارغه ظلم قلمق غه
کنه ایتکله و دوشمانلق برله تعدی قلمق ایله (۱) وان یا توکم اساری قتادوم) واکر کیلشه
سرلار کا اسیرلار خدا ایدرسن آلارنک عوض (وهو محرم علیکم افر اجم) وحالانده حرام دور
سر کا آلارنی چقارمق (افتو عنون بعض الکتاب) ایایمان کیلنر ورمیسر کتابلرنک بعضینه
(وتکفرون ببعض) وکفر اولورمیسر بعضینه (فما جزا من یفعل ذلک منکم) بس ایس
وراس اول ادمک که مونداین اشلر قیلرسن (الآخری فی الحیوة الدنیا) مکر خوراق
دنیا تر وکلوکنده (ویوم القيمة یردون الی اشد العذاب) و قیامت کوننده قایطار اشلر بولر
باتیع اولان عذابیه (وما الله بغافل عما تعملون) وایسدور الله غافل یعنی خبر سر سرننک
فلد و قوغر اشلر دن (اولئک الذین اشر و الحیوة الدنیا بالآخرة) آلار شوندا ای آملر دور
دنیا تر وکلکنی آخرت عوضیه آلدیلار (فلا یخفف عنهم العذاب ولا هم ینصرون) بس
جینکل قیلنمش بولماس آلار دن عذاب وهم آلار یاردم قیلنمش لار (ولقد اتینا موس الکتاب)
والجته یردک موس علیه السلامغه کتابنی (وقفینا من بعده بالرسول) آره سینن کی تور دوک
آندن صکره رسوالمرفی (واتیناعیسی بن مریم البینات) ویردوک حضرت مریم ننک
اوغلی عیس غه ظاهر اولغان علامت لری (وایدناه بروح القدس) و قوتلادوک ازل عیس
علیه السلامنی روح القدس برله یعنی جبرائیل برله (افکلما جاءکم رسول) ایاهر وقتکه
کوثر دی سرلر کابر پیغمبر (بما لا تهوی انفسکم استکبرتم) ازل نرسه فی که سوبلار اول نرسه فی
نفسلر دننک تکبرلک قیلدوغر (ففر یقا کذبتم و فر یقاتلون) بس برکر وهنی یالغانغه
نسبت بر دوننک وهرگر وهنی اولدوردوننک (وقالوا قلوبنا غلی) (ای) وایتدیلار برننک
کونکل لار و من پرده ده دور (بل لعنهم الله بکفرهم فقلیلا ما یؤمنون) بلکه یراق قیلدی
وتاشلادی الله آلارنی رحمتین کفرلاری سبیل بس آز آدم ایمان کتورور (ولما جاءهم
کتاب من عند الله) واول وقتکه کلدی آلارغه کتاب یعنی قرآن الله تعالی ننک یانندن (مصدق
لما معهم) اول اورلاری ننک بانلار یده اولغان کتابنی راستلا غوچیدور موافق اولمق برله
(وکلوا من قبل) بولدیلار آلار موندن الک (یستفتحون علی الذین کفروا) فتح فی استر
بولدیلار مشرکلار ازارینه (فلما جاءهم معا رفوا کفروا به) بس چنانکه کیلدی آلارغه بیلگانلری
منکر بولدیلار آنگا (فلعنة الله علی الکافرین) بس الله ننک لعنتی کافرلار ازارینه دور
(شما اشر وابه انفسهم) یمان در اول نرسه که صاندیلار آنک برابرینه اورلارون که
(ان یکفروا بما انزل الله) کافر ازل لر اول نرسه که ایندر دی الله تعالی یعنی قرآغه

(۲۴) چنانکه جهود لر

اورلرینه مشرکلارننك
غلبه سن كور ديلار دعا
قيلد بلار كه آخر زمان
پيغمبري ظهور قيلسه
ايدى ديو پيغمبر عليه
السلام ظهور قيلمده منكر
اولد بلار مونده قهر يرض
باردور كه خيبر ننگ جهود
لر عطفان قيله سي ايله
صوغش قيلور لر ايدى
وقاچارلار ايدى ودعا قيلد
بلار كه حمد نبي ننگ حق
اوچونكه آخر زمانده
كله سي وعده ايد و لكندور
برلر كه نصرت بير ديب
صنكر دفتح قيلميلار (جم)
(۳) يعنى تور ائقه ايمان
كيتر مهن ديب

كيتر مهن ديب
(۴) اكر تور ائقه ايمان
كيتلر كن بولسه نكر آنك
اوچون تور ائقه ايمان
كيتلور كن كمنه لر
پيغمبرلرني اوتره كا تاور
چيلىق ايتنلر بواش
باالرن دن صادر بولسه ده
اورلر رضا اولغانلرني
ارچون اورلر ينه ايتلدى
(۵) چچودلر ننگ باطل
سورلر يدين شولكه ايتلر كه
جنگه بر آدم كرمس جهود
لر دن باشقه ديب و بوسون
محض خيال دور آنك اوچون
جنت اهلى ننگ علامتى
مولالرينه بولوقده غه آرزولر
و محبت قيلمقدور جهودلار
اواكدن قورقورلار اوشبو
معناغه بو آيت اشرقتور

(جم)

(بغيا ان ينزل الله من فضله على من يشاء من عباده) حسد قيلورلر سبيل شونكار غه ايندوردى
الله تعالى اوزى ننگ رحمتي ايله بندلر يدين تلاكان بند سينه (فباو بغضب على غضب)
بس كيرى دوند بلار غضب اوزر غه غضبه (و لكافرين) كافرلار اوچون دور (عذاب مهين)
خور قيلغوچى عذاب (واذا قيل لهم امنوا بما انزل الله) و چنانكه ايتولسه آلا رغه ايمان كيتور و كن
شول نرسه كه كه ايندوردى آنى الله (قالوا انؤمن بما انزل علينا يكفرون بما راءه) ايتد يلار
آلا ر ايمان كيتور در مهن بزن ننگ ارازار و مكا ايندور و ماش بولغانغه ۳ و كافر بولرلار آندن
باشقه سينه (وهو الحق مصدق لما معهم) و حالانكه اول راستدور و آلا ر برله بولغان كتابني
اشاندور و غوچميدور (قل فلم تهلون انبياء الله) ايت آلا رغه بسنى اوچون اولتور دونكر الله
ننگ پيغمبرلارون (من قبل ان كنتم موغنين) موندان اول اكر موغمن بولسه غز (۴۴)
(ولقد جاءكم موسى بالبينات) و تحقيق كيلدى سن كا موسى قوغرى روشن اولان علامتلر
برله (ثم اتخذتم العجل من بعده وانتم ظالمون) صنكره بزارنى توتدور غز و طابندور غز
موندن صونك سرلار ظلم قيلغوچيلر سن (واذا اخذنا ميثاقكم) شولوقته كه آلدوق سر ننگ
عهد و نكرنى (رفعنا فوقكم الع طور) و كن تار دوك باشوغز اوستينه طور طاغنى (خذوا ما
اتيناكم) ايتد و كن تونك سر كه بيردو كن نرسه حق يعنى تور ائتى ديب (بقوة واسيعوا) اجتهاد
و طوغر يلق برله و ايشتو كن امرلارنى (قالوا سمعنا وعصينا و اشر بوا في قلوبهم العجل بكفرهم)
ايتد يلار يعنى حائل ايله ايشند و ك و عاصى اولدوق و اوچرامش بولدى آلا ر ننگ بور كلرينه
برادى يعنى بزاوندك محبتى كونكل لر ينه قاطشش دير آلا ر كافر اولدوقلر سببتن
(قل جس ما يامركم به) ايتنى يامان بولدى اول نرسه كه سن كا ليوردى آنك بلان ساميرى
(ايمانكم ان كنتم موغنين) سرننگ ايمانوغز اكر اولساغز ايمان اهلندن (قل ان كانت
لكم الدار الآخرة) ايت اكر بولسه سرننگ اوچون آخرت يورطى (ان عند الله خالصة
من دن الناس) الله قاشنده سن كا مخصوص بولب باشقه آدملر دن باشقه (فتمنوا الموت ان
كنتم صادقين) بس استه كن و آرزو قيلوغز اولمى اكر اولسه غز راست ايتوچيلر (ولن
يتمنوه ابدا بما قدمت ايديهم) البته ايتنلر لار اواكنى هيچ بوقته قوللر برله الك
يار كن كناهلر سبيل (والله عليهم بالظالمين) والله بكوچيدور ظالملرني (ولتجدنهم)
البتة طابار سنك آلارنى (أعرض الناس على حيو) آدملر ننگ هر بصراكى و محبتلوسى
دنبار و كلوكينه (ومن الذين اشر كوا) بولار هر بصراقدور آلا ر دن كه مشركلر دور (ي
أحد هم لويعر الى سنة) بعضى سويار منك سنه يشاهلكنى (۲) و ماهو مهن حزه) و حالانكه

(براق)